

Hosea 12:1–14

APB Breytenbach

Abstract

In this article it is shown that Hosea 12:1–14 is a literary unit which comprises four parts (1–3, 4–7, 8–10, 12–14). The first three units deal with the falseness and fraud of Israel/Ephraim against God and men. The last unit states that God speaks by means of similes. Three prophecies in simile-form follow, stating that Israel like Gilead will not be able to avert the impending disaster even if they sacrificed bulls (vs 12), that Israel like Jacob will go into exile (vs 13), and that Israel as in the time of the exodus will be redeemed (vs 14).

Professor Adrianus van Selms word vandag tereg beskou as die grondlegger van die vak Semitiese Tale in Suid-Afrika. Daarby was sy bydrae tot en invloed op die Ou-Testamentiese Wetenskap buitengewoon groot. Vir sy studente was hy nie net kenner en wêreldkundige op die terrein van die Semitistiek nie, maar was hy veral ook oorspronklike en onafhanklike eksegeet. By al die oorspronklikheid wat Van Selms aan die dag kon lê in sy eksegeese was daar tog by hom 'n nugtere eerbied vir die teks waarmee hy gewerk het en vir die onbekende outeur van die teks. Hy het dan ook heel dikwels die stelling gemaak dat verstaansprobleme wat by die eksegeese van 'n teks opduik, nie in die eerste plek gewyt moet word aan teksbederf of 'n onbeholpe outeur of redaktor nie, maar aan óns kennis of liever gebrek aan kennis van die Hebreeuse taal en al sy moontlikhede. Daar is inderdaad talle voorbeelde van die waarheid van hierdie stelling. Ek glo dat dit ook in 'n hoë mate die geval is met betrekking tot Hosea 12 in die bestaande kommentare.

Hosea 12 word deur al die kommentatore as problematies beskryf. Rudolph (1966: 223), byvoorbeeld, haal Marti se stelling 'Kap 12 gehôort zu den schwierigsten Abschnitten des Buches Hosea' met instemming aan, terwyl Van Leeuwen (1968: 237) sy uitleg van die hoofstuk begin met die woorde 'Hosea 12 is een hoofdstuk, dat de exegeten nog altijd voor vele problemen plaatst'. Daar word dan ook in sommige van die kommentare voorstelle gemaak waardeur die konsonante teks 'verbeter' kan word. Die meeste van hierdie voorgestelde veranderinge berus op baie skraal tekstkritiese of uiters subjektiewe literêr-kritiese gronde. Oor die eenheid al dan nie van die perikoop loop die menings

ook uiteen. Die meerderheid resente kommentatore stem wel saam dat die perikoop bestaan uit 'n samevoeging van oorspronklik onafhanklike profetespreuke wat byeengebring is op grond van sleutelwoordskakeling om 'n eenheid te vorm waarin die tema 'bedrog' dominant is.

Die doel van hierdie artikel is om Hosea 12 eksegeties te ondersoek met die oog op die bou en seggingskrag daarvan. Uit die aard van die saak kan die standpunte van elke kommentator nie volledig aan die bod kom nie, en sal slegs die belangrikste insigte ter sprake gebring word.

DIE AFGRENSING VAN DIE PERIKOOP

Die meeste kommentatore beskou Hosea 12:1–15 as 'n perikoop. Waar daar in die hoofstuk van losstaande kleiner eenhede uitgegaan word (Mays 1969: 161 vv), word vers 15 in elk geval by die voorafgaande verse gereken. Die skakeling van vers 15 aan die voorafgaande verse berus hoofsaaklik op die argument dat vers 15 teruggryp na vers 1 (Van Leeuwen 1968: 251), onder andere deur die woordspel tussen *tamrūrīm* (vs 15) en *mirmā* (vs 1), en dat vers 15 'n samevatting van die hele perikoop is (Wolff 1961: 269), deurdat dit onder andere aansluit by vers 3 (vgl *yāšib lō* in vs 3 en 15).

Hierdie argumente is egter onoortuigend. Vers 15 skakel inhoudelik nouer met Hosea 13:1 as met 12:1–14. Die woord *hik'īs* (vs 15) word gewoonlik gebruik in verband met afgodediens (Van Leeuwen 1968: 251), en dit is presies waaroor dit in Hosea 13:1 v gaan. Daarby sluit uitdrukings soos 'hy verdien die dood' in vers 15 nou aan by Hosea 13:1 en 7 v. Op grond hiervan behoort die perikoop afgegrens te word as Hosea 12:1–14 met vers 15 die inleiding tot 'n nuwe profetespreuk.

VOORLOPIGE OPMERKINGS OOR DIE BOU VAN DIE PERIKOOP

Hosea 12:1–14 bestaan op die oog af uit 'n los samevoeging van spreuke. 'n Noukeurige ondersoek toon egter dat daar vier eenhede onderskei kan word:

1. Verse 1–3 vorm 'n eenheid omdat Efraim en Juda in vers 1 en vers 3 vermeld word. Vers 1 en 2 is gestileer as 'n aanklag en vers 3 as 'n oordeelswoord.
2. Verse 4–7 vorm 'n eenheid. In verse 4–6 gaan dit oor Jakob by die Jabbok en by Bet-El. Die adversatiewe *w^eattā* maak egter die verbinding van verse 4–6 en vers 7 noodsaaklik.
3. Verse 8–10 vorm 'n eenheid. In vers 8 en 9 gaan dit oor die handel en rykdom van Efraim. Vers 10 verbind met die adversatiewe

w^cānokī aan vers 8 en 9.

4. Verse 11–14 kan ook voorlopig as 'n eenheid beskou word aangesien verwysings na profete prominent voorkom in vers 11 en 14. Op die oog af verbreek vers 12 en 13 die verband tussen vers 11 en 14. Vers 12, 13 en 14 het egter dít in gemeen dat al drie verse verwysings na gebeure in die verlede bevat. Daarby is daar verskillende formele en inhoudelike skakels tussen vers 12, 13 en 14 (vgl *sādāy* in vs 12 en *s^cdē* in vs 13, *b^ciššā šāmar* in vs 13 en *b^cnābī^c nišmār* in vs 14).

Hierdie eenhede staan egter nie los van mekaar nie. Die verband tussen vers 3 en 4 (vgl *ya^cqob* en *‘āqab*) is duidelik, asook die verband tussen vers 10 en 11 (vgl die gebruik van die eerste persoon enkelvoud as subjek). Ons merk dus voorlopig op dat die perikoop 'n hegte eenheid is as wat dit met die eerste oogopslag mag lyk. Dit word bevestig deur die herhaling van woorde soos *mirmā* (vs 1 en 8), *‘ōn* (vs 4 en 9), *ms^c* (vs 5 en 9), *šmr* (vs 7, 13 en 14) en die verwysing na tradisies oor Jakob (vs 4 v en 13 v).

DIE BETEKENIS VAN DIE AFSONDERLIKE VERSE EN KLEINER EENHEDE

Verse 1–3

Vers 1 is 'n godsrede wat oorgaan in 'n profetespreuk. Vers 16 word verskillend verklaar en veral die betekenis van *rād* is omstrede. Uit vers 3 waar gestel word dat YHWH 'n regspraak het teen Juda, is dit duidelik dat vers 1 'n negatiewe uitspraak maak oor Juda. In die lig van al die moontlike verklarings wat in die kommentare gebied word, lyk dit binne die konteks die beste om *rād ‘im* te verstaan as 'n pregnante uitdrukking met die betekenis 'onbestendig wees in die omgang met' (Van Leeuwen 1968: 239). *q^cdōšīm* word ook verskillend verklaar. Dit is 'n klaarblyklike parallel van *‘el*. Daarom is die verklaring van Wolff (1961: 272) as sou dit verwys na gelowiges uit Levitiese kringe, onaanvaarbaar. Die vraag is of *q^cdōšīm* 'n uitbreiding is van *‘el* en of dit adversatief staan daarteenoor. In vertaling uitgedruk is dit 'n keuse tussen die volgende twee moontlikhede.

Ek kom by Efraim net leuens teë
en by die huis van Israel net bedrog.
En Juda is nog steeds onbestendig
in sy diens aan God,
ja aan die Heilige wat getrou bly.

of Ek kom by Efraim net leuens teë
en by die huis van Israel net bedrog.
En Juda is nog steeds onbestendig
in sy diens aan God,
maar aan die heiliges is hy getrou.

In die tweede geval sou *q'dōšim* verwys na afgode (Die Bybel, Nuwe Vertaling 1983). In die lig van die geweldige polemieke teen afgodediens in die boek Hosea lyk dit baie onwaarskynlik dat die term *q'dōšim* vir die afgode gebruik sal word. Daarteenoor staan dat *qādōš* in die boek Hosea wêl gebruik word in 'n verwysing na YHWH (11:9). Verder word *q'dōšim* in die boek Spreuke ook gebruik as parallel van YHWH (9:10). Die trou van YHWH wat gestel word teenoor die ontrou van sy volk as 'n motivering vir die oordeel is ook tipies Hoseaans (vgl 11:1–7). Vers 1 stel dus die tema van Efraim en Juda se voortdurende bedrog, en hulle ontrou teenoor YHWH die getroue, aan die orde.

Vers 2 gee 'n meer konkrete voorbeeld van hierdie bedrog. Soos meermale in die boek Hosea word daar op Efraim se optrede gekonsentreer, en in hierdie geval wel op die buitelandse beleid. Dië beleid was katastrofaal en het ondergang onvermydelik gemaak, want terwyl hulle 'n vasalverdrag met Assirië het, probeer hulle Egipte se guns wen met geskenke van olie.

Vers 3 stel dat YHWH Juda tot verantwoording gaan roep oor sy optrede en dat Hy Jakob, dit wil sê Efraim (vgl 10:11) beslis sal straf vir sy dade.

Verse 1–3 is dus gestileer as 'n aanklag en oordeel oor Efraim en Juda. Die aanklag is gerig teen hulle valsheid en bedrog teenoor YHWH (vs 1) en teenoor die grootmoondhede (vs 2). Die oordeelwoord (vs 3) rond, soos so dikwels by 'n onheilsprofesie, die aanklag af.

Verse 4–7

Vers 4 en 5 verwys na tradisies oor Jakob wat aan ons ook bekend is uit die boek Genesis. Die doel van hierdie verwysings is klaarblyklik om die optrede van die huidige Jakob, dit wil sê die volk, te spieëlbeeld. Jakob word in vers 4 gekarakteriseer as iemand wat die medemens onderkruip (*'āqab*) en met God in konflik is. Die stelling dat hy dit al by sy geboorte en ook as volwasse man gedoen het, lê die klem daarop dat dit van begin tot end plaasvind. Die ononderbroke ontrou en bedrog van Jakob teenoor God en medemens, waaroor dit in vers 4 gaan, sluit inhoudelik aan by vers 1 en 2.

Vers 5 word verskillend vertolk deur die kommentatore en die teks is nie sonder haakplekke nie. Die masoretiese vokalisasie *wayyāšar ʿel* lewer dié probleem op dat *šrr* ('heers') moeilik saam met die voorsetsel *ʿel* gebruik kan word. Daar is ook redelike eenstemmigheid onder kommentatore dat *malʾāk* as 'n glosse beskou moet word. Die beste oplossing van die probleem is om vers 5a as *wayyišar ʿel wayyukal* te lees. Dit is dan 'n duidelike sinspeling op die naam *yisrāʿel*. Van Leeuwen (1968: 242) meen dat só 'n lesing 'n onnodige herhaling van *šrh* in vers 4 sou wees. Dit kan egter nie 'n deurslaggewende argument wees nie, aangesien ons ook byvoorbeeld herhaling kry van *bʿiššā* in vers 12 en *bʿnābīʾ* in vers 14. Die eerste deel van vers 5 kan dus vertaal word met:

Ja hy het 'n stryd met
 God gehad en sukses behaal,
 hy het gehuil en Hom gesmeek.

Die meeste kommentatore verander die suffiks by *'immānū* na 'n derde persoon enkelvoud suffiks. Daarvoor is daar nie goeie gronde nie. Intendeel, op dié wyse word juis die punt waaroor dit gaan, gemis: Soos in vers 9 word Jakob/Efraim sprekend ingevoer in die teks (vgl ook 6:1–3 vir 'n soortgelyke geval). In vers 5 is *byt-ʿl ymšʾnw wšm ydbr ʿmnw* die woorde van Jakob! *ymšʾnw* moet parallel met *'immānū* as *yimšāʿēnū* gelees word. Jakob (d w s die volk) is ononderbroke besig om hulle medemens te onderkruip en teen God te stry (vs 4). Soos Jakob van ouds meen hulle dat hulle in hierdie stryd sukses kan behaal deur te huil en God te smeek (vs 5a). Hulle uitgesproke verwagting is dat God by Bet-El op hulle sal ag slaan (vgl *mšʾ* in Deut 32:10) en met hulle sal 'praat'. Bet-El was volgens bepaalde tradisies in die Ou Testament die plek van verootmoediging. Dit is waar die volk geweene het (Gen 35:8; Rig 20:23, 26; 21:2). Bet-El was ook die plek waar God volgens tradisie met Jakob gepraat het, dit wil sê waar God sy beloftes aan Jakob gegee het (Gen 35:13–15) dat hy die land sou besit en 'n groot nageslag sou hê (Gen 28:13 v).

Die uitdrukking *yhwh ʾlohē haššʾbāʾōt* kom dikwels in doksologieë voor en is uit die liturgie afkomstig (Van Selms 1972: 51–33). Dit lê klem op YHWH se almag. By *zeker*, soos Van Leeuwen (1968: 244 v) dit stel 'ligt de nadruk op de telkens herhaalde representatie van Gods heilsdaden, zoals die in het cultisch aanroepen van die naam YHWH "van geslacht tot geslacht" plaasvindt.' Die uitdrukking *ʾlohē šʾbāʾōt* word nie net aangetref in doksologieë afkomstig uit die kultus in Jerusalem soos sommige kommentatore beweër nie, maar dit is ook in die

heiligdomme van Israel gebruik. Dit blyk byvoorbeeld uit die voorkoms daarvan as refreinvers in Psalm 80 wat uit Israel afkomstig was en met redelike sekerheid gedateer kan word tussen 733 en 722 v C (Eissfeldt 1966: 232). Die uitdrukking **lohē š'bā'ōt* sluit ook die doksologiese gedeelte in Amos 4:13 af (vgl ook Am 3:13; 5:14–16, 27; 6:8 v; 9:5). Dit is opmerklik dat die uitdrukking in Psalm 80 voorkom in 'n konteks waarin die volk YHWH smeek om hulle nood raak te sien, hulle te beskerm teen hulle vyande en hulle te 'herstel'. Brueggeman (1965: 1–15) het oortuigend betoog dat die formule *yhwh *lohē š'bā'ōt š'mō* in Amos 4:13 die afsluiting is van 'n oproep tot hernuwing van die verbond. In die lig hiervan lyk dit baie waarskynlik dat Hosea 12:5 en 6 die verwagtinge van die volk (Jakob) verwoord voor 'n kultiese saamtrek by Bet-El.

Vers 7 bevat die advies van die profeet aan die volk na aanleiding van hulle optrede en hulle verwagtinge wat in verse 4–6 gestel is. *tāšūb* moet in aansluiting by die imperatief *š'mor* as 'n jussief vertaal word. Die uitdrukking *bē'lohēkā tāšūb* kan weergegee word met 'jy moet terugkeer na die gemeenskap met die Verbondsgod' (vgl Koehler & Baumgartner 1953: 103 vir hierdie betekenisomtoeklikheid van *b'*). Hierdie gedagte word verder uitgebou in vers 7: Die volk moet hulle op *hesed* en *mišpāt* toelê. *hesed* is 'n tipiese verbondsterm en dui die korrekte gesindheid en liefdevolle toegeneentheid teenoor God en die naaste aan. *mišpāt* verwys as parallel daarvan na die orde wat YHWH gestel het deur die verbond. Die oproep om hulle op *hesed* en *mišpāt* toe te lê, staan inhoudelik teenoor vers 4 waar die volk by implikasie daarvan aangekla word dat hulle bedrog gepleeg het teenoor die naaste en in konflik is met God. Verder moet die volk voortdurend gespanne wag op die Verbondsgod. *tāmīd* sinspeel na alle waarskynlikheid op die feit dat Israel meestal net in tye van nood hulle voor YHWH verootmoedig het (Van Selms 1973: 341–8).

Daar is 'n opvallende ooreenkoms tussen vers 7 en Miga 6:8. In 'n konteks waarin dit gaan oor die verootmoediging van die volk voor die almagtige God (Miga 6:6 v), antwoord die profeet dat YHWH *mišpāt* en *hesed* eis asook bedagsame omgang met God (Van der Woude 1977: 213–419). Dit is verder opvallend dat Miga 6:8 ook soos Hosea 12:7 gevolg word deur 'n aanklag teen diegene wat deur bedrog rykdom vergader. Op grond van hierdie ooreenkomste en die raakpunte wat daar is tussen Hosea 12:4–7 en Psalm 80 asook Amos 4:4–13, kan met redelike sekerheid aanvaar word dat Hosea 12:4–7 die optrede van die profeet weerspieël voor of tydens 'n geleentheid waar die volk hulle

voor YHWH verootmoedig het met die doel om 'n dreigende onheil af te wend.

Verse 8–10

Die temawoord *mirmā* kom weer in vers 8 na vore. Terwyl vers 1 v die lig meer laat val op die internasionale politieke verhoudinge en verse 4–7 meer gerig is op die kultus met tradisies oor Jakob as uitgangspunt, sentreer die bedrog waaroor dit in vers 8 en 9 gaan om handel en rykdom. Die naam Kanaän word in vers 8 gebruik as oornoeming vir Efraim (vs 9). Die Kanaäniete het die reputasie gehad dat hulle oneerlik handel dryf (Van Leeuwen 1968: 246). Wanneer gesê word 'Kanaän hou in sy hand 'n vals weegskaal, hy hou daarvan om uit te buit', dan is die bedoeling dat Efraim in die handel soos die Kanaäniete oneerlik optree deur te bedrieg met gewigte en hoeveelhede (vgl Miga 6:10 v).

Ergers nog as die bedrog wat op dié wyse teen die medemens gepleeg word, is die selfversekerde houding wat teenoor God ingeneem word: Efraim spog nie net dat hy ryk is nie (^ʿ*ak ʿāšarti*), maar ook dat hy sy rykdom self verwerf het (*māšāʿtī ʾōn lī*). In sy selfversekerdheid gee Efraim toe dat hy wel verkeerd opgetree het (*ʿāwon*), maar is daarvan oortuig dat dit nie sonde is wat gestraf sal word nie (*ḥeʿ?*). Die gesindheid waarvan Efraim in vers 8 en 9 beskuldig word, kom wesenlik ooreen met dié waaroor vers 1, 2 en 4 gepraat het, naamlik ontrou en opstand teenoor God en valsheid en bedrog teenoor mense.

Soos in die voorafgaande twee eenhede (vs 1–3 en 4–7) word optrede of 'n eis van YHWH gestel teenoor die daade en gesindheid van Efraim. Vers 10 is 'n duidelike verwysing na die inleiding van die dekaloo. In die dekaloo het YHWH as Verbondsgod aan sy volk die regte gesindheid (*ḥesed*) en optrede (*mišpāt*) teenoor God en medemens geleer. Volgens vers 8 en 9 was Efraim se gesindheid en optrede presies die teenoorgestelde daarvan. Daarom sou YHWH die land Kanaän wat Hy in terme van die verbond aan sy volk gegee het, van hulle wegneem deur hulle in tente te laat woon. *kīmē mōʿēd* verwys na Israel se verblyf in die woestyn (Van Leeuwen 1968: 247 v). Dit is waarskynlik 'n verkorting van die uitdrukking *kīmē ʾohel mōʿēd* waarin *ʾohel* uitgelaat is om 'n herhaling van die term in dieselfde stige te vermy. Die woorde 'Ek gaan jou weer in tente laat woon soos in die woestyntyd', hoef natuurlik nie te beteken dat die volk werklik sal terugkeer na die nomadelewe in die woestyn nie. Dit is beeldspraak waarmee tot uitdrukking gebring word dat die Verbondsgod die rykdom van Efraim gaan wegneem en hulle besit van die land gaan beëindig. Dit verwys waarskynlik na 'n ballingskap.

Verse 11–14

Daar bestaan onsekerheid oor die vraag of vers 11 verwys na gebeure in die toekoms of na gebeure in die verlede of hede. In die konteks van die perikoop lyk dit die beste om dit soos die meeste kommentatore te verstaan as 'n verwysing na die verlede en hede. *w'dibbartī* is 'n konsektiewe perfektum met iteratiewe krag (Kautzsch 1910: 335). *dibbartī 'al* beteken, soos Wolff (1961: 279) dit stel 'eindringlich einreden auf . . .'. **dammē* se betekenis kan in 'n parafrase weergegee word met 'vergelyking of gelykenisse gebruik in die verkondiging' (Labuschagne 1964–5: 76). YHWH het nooit sy volk in die duister gelaat oor wat Hy van hulle verwag nie. Deur sy woordopenbaring aan die profete en deur visioene het Hy sy wil bekend gemaak en met gebruikmaking van vergelykings word dit deur die diens van profete verkondig.

In vers 11 is daar 'n klaarblyklike korreksie op die verwagting van die volk (vs 5) dat YHWH na hulle sou kom en sy beloftes sou herhaal wanneer hulle hulle by Bet-El verootmoedig. Hulle hoef nie na Bet-El te gaan nie, want YHWH praat voortdurend met hulle en maak sy wil aan hulle bekend deur die diens van sy profete!

Vers 12 lewer talle probleme op en die vroegste vertalings gee reeds blyke van die verleentheid waarvoor hierdie vers die vertaler en eksegeet stel. Die probleem lê veral by die vraag waarom die offer van bulle juis sou lei tot die verwoesting van die altare van Gilgal. Die meeste kommentatore vermoed dat die offers gewy was aan die vrugbaarheidsgode en dat dit die rede was vir die oordeelswoord oor die altare. Dit staan egter nie in die teks nie en word ook nie geïmpliseer deur die konteks nie.

Die probleme wat vers 12 oplewer word grootliks opgelos wanneer *'wn* as *'ōn* gevokaliseer word in aansluiting by *'ōn* in vers 9. Die vokalisasie van die masorete is klaarblyklik beïnvloed deur die gebruik van *'āwen* in verband met Gilead in Hosea 6:8. Verder lei *'im* nie 'n voorwaardesin in soos dit gewoonlik vertaal word nie, maar is dit konsesief bedoel (vgl Kautzsch 1910: 498 v), met ander woorde:

Alhoewel Gilead ryk was,
het hulle heeltemal tot niet gegaan.

Die sin wat daarna volg, is 'n voorwaardesin sonder inleidingspartikel waarin die verhouding tussen die protasis en apodosis deur blote neweskikking tot uitdrukking gebring word (vgl Kautzsch 1910: 394). Die besondere klem wat gelê word deur die woordorde in vers 12b is ook van belang.

Vers 12b kan soos volg vertaal word:

Selfs as hulle bulle offer in Gilgal,
sal ook hulle altare word soos kliphope op die wenakkers van die
landerye.

In aansluiting by vers 11 is vers 12 'n profetiese vergelyking waarin
Gilead en die mense wat in Gilgal offer naas mekaar gestel word.
Gilead was ook 'n vooruitstrewende gebied ('n gebied met 'ōn soos
Efraim, vs 9), maar dit kon die verwoesting van die gebied en die
wegvoering van die bevolking in 733 v C nie afweer nie (vs 12a). Al sou
die inwoners van Efraim ook hulle rykdom in die kultus aanwend deur
die beste offers, naamlik bulle te bring, sal hulle nie die verwoesting
van die land kan afweer nie (vs 12b)! Vers 12 is dus 'n vergelyking wat
die profeet tref (vgl vs 11) en dit skakel inhoudelik met verse 8–10 waar
oor die bedrog van Efraim gehandel word rondom die begrip 'rykdom'
('ōn).

Behalwe dat daar klankassosiasie is tussen *gilgāl* en *gallīm*, bevat die
indirekte verbandlegging tussen Gilead en die altare van Gilgal ook 'n
fyn woordspel: Die oorsprong van die naam *g^ld* is in die geskiedenis
van Jakob ingebed (Gen 31:44–53). Volksetimologies is dit verklaar as
'kliphoop van getuie' (Van Selms 1967: 127). Die altare van Gilgal, sou
ook 'n 'kliphoop van getuie' word!

Om die sekerheid van die toekomstige katastrofe te beklemtoon,
word nog 'n vergelyking getref in vers 13. Soos in vers 4 en 5 bied die
geskiedenis van Jakob die spieël waarin die volk hulle eie lewe en
toekoms kan sien. Ná die gebeure by Bet-El het Jakob na Aram gevlug
om slawediens te verrig. Ná die gebeure by Bet-El wat deur vers 5 in
die vooruitsig gestel word, sal Jakob se nageslag ook 'vlug' en slawe-
diens verrig! Met Aram word waarskynlik dan Assirië bedoel. Dit sou
met die nageslag gaan soos met die voorvader!

Die herhaling van *b^ciššā* in vers 13 dui daarop dat dit in die vergely-
king wat getref word, 'n bepaalde betekenis moet hê. Waarskynlik
verwys dit na die vrugbaarheidskultus (Van Leeuwen 1968: 250). Die
slawediens wat Jakob in die vreemde verrig het (vir die hoorders be-
doel dit 'gaan verrig'), was ter wille van (vir die hoorders bedoel dit 'as
gevolg van') die omgang met vroue.

Net soos vers 13 is vers 14 nie bloot 'n verwysing na 'n tradisie nie,
maar is dit 'n profesie oor die toekoms wat gegiet is in die gietvorm
van die verlede. Soos vers 12 en 13 is dit ook profesie deur middel van
vergeelyking (vs 11). Anders as vers 12 en 13, is vers 14 nie 'n oordeels-
profesie nie, maar 'n heilsprofesie. YHWH, die troue Verbondsgod, sal
Israel in die toekoms weer uit die knegskap (*mimmišrayim*) lei. Soos met

die eerste uittog sal Hy dit doen deur die diens van 'n profeet (vgl Deut 18:15–18). *b'nābīr* in vers 14 staan kennelik teenoor *b'isšā* in vers 13. Die bedoeling daarvan is blykbaar dat Israel in die toekoms nie die lokstern van die vrugbaarheidsgodsdiens sal volg nie, maar die roepstern van YHWH se profete.

Verse 12–14 is dus drie vergelykings waarin dit gaan oor die toekoms van Israel. Dié drie profesieë handel oor gebeure wat kronologies op mekaar volg: Eers is daar die verwoesting van die land (vs 12), daarna die weggaan na en slawediens in die vreemde (vs 13) en laastens die verlossing uit hierdie slawediens (vs 14). Hierdie drie profesieë is 'n illustrasie van wat vers 11 sê, naamlik dat YHWH met die profete praat en hom aan hulle openbaar, en dat Hy deur hulle diens sy wil bekend maak met behulp van vergelykings.

KONKLUSIE OOR DIE BOU, BETEKENIS EN AGTERGROND VAN DIE PERIKOOP

Die uitleg het getoon dat Hosea 12:1–14 'n sorgvuldig saamgestelde eenheid is waarin daar nie net 'n sentrale tema is nie, maar ook 'n logiese bou. Daarby het al die eenhede in die perikoop waarskynlik dieselfde historiese agtergrond.

Die eerste drie eenhede (vs 1–3, 4–7 en 8–10) word saamgebind deur die tema, die valsheid en bedrog van die volk teenoor God en mens. In elkeen van hierdie eenhede funksioneer 'n sleutelbegrip waaraan die tema valsheid en bedrog gekoppel word. In vers 1 v is dit 'Efraim se buitelandse beleid'. In vers 4 v is dit 'geskiedenis van Jakob', en in verse 8 v is dit 'rykdom van Efraim'. Elkeen van die drie eenhede word ook afgesluit met 'n oordeelswoord, eis of reaksie van YHWH.

Die laaste eenheid (vs 11–14) bestaan uit 'n drieledige aankondiging dat YHWH sy wil deur die diens van profete bekend maak (vs 11). Daarna volg drie profesieë oor die toekoms van Israel in die vorm van vergelykings (vs 12–14). Die drie profesieë sluit in omgekeerde orde inhoudelik aan by die eerste drie eenhede (vs 1–10). Vers 12 neem die sleutelbegrip 'rykdom van Efraim' (vs 8 v) weer op. Vers 13 neem die sleutelbegrip 'geskiedenis van Jakob' (vs 4 v) weer op. Vers 14 sluit gedeeltelik aan by vers 2 deurdat Efraim/Israel se posisie teenoor Egipte (Egipte ook as simbool van die slawediens in Assirië) in albei verse ter sprake is.

Inhoudelik is daar ook 'n logiese ontplooiing in die gedagtegang van die perikoop. Die agtergrond waarteen die perikoop verstaan moet word, is klaarblyklik die dreigende verlies van die beloofde land (vs

4–6) en saam daarmee ook al die besittings (vs 8–10), nadat die vasalverdrag met Assirië nie nagekom is nie (vs 2). Onder hierdie omstandighede het God se beloftes aan Jakob by Bet-El, naamlik dat hy die land aan sy nageslag sal gee, weer aktueel geword. Die Israeliete het klaarblyklik gehoop om die dreigende katastrofe af te weer deur as nageslag van Jakob hulle voor God te verootmoedig by Bet-El (vs 5 v) en deur besondere offers te bring by Gilgal (vs 12). Die profeet stel dit egter duidelik dat hulle die katastrofe nie sou afweer nie. Vanweë hulle valsheid en bedrog teenoor God en mens, met ander woorde omdat hulle nie gehou het by die gesindheid en daede wat YHWH eis in sy verbond nie, sou Hy hulle in ballingskap laat gaan en hulle die land en hulle besittings so ontnem.

Die perikoop kondig dus God se onontkombare straf oor Israel aan, maar soos in Hosea 11 word 'n nuwe toekoms, gegrond op die troue God se genade, voorsien ná die katastrofe.

Die historiese agtergrond van die perikoop is waarskynlik die tydperk na koning Hosea se opstand teen Assirië en sy heulery met Egipte (vgl vs 2 asook 2 Kon 17:4). Die verwysing na die rykdom van Efraim hoef nie noodwendig te beteken dat Hosea 12:8 v dateer uit die tyd van Jerobeam II nie. Die moontlikheid dat die profetespreuke in Hosea 12:1–14 by dieselfde (historiese) geleentheid uitgespreek is, is ook nie uitgesluit nie. Dit was waarskynlik by geleentheid van 'n samekoms by 'n heiligdom soos Gilgal (vs 12), voor 'n dag van verootmoediging en hernuwing van die verbond by Bet-El.

Literatuurverwysings

- BRUEGGEMANN, W 1965. Amos IV:4z13 and Israel's covenant worship. *VT* 15, 1–15.
- EISSFELDT, O 1966. Psalm 80, in R Sellheim en F Maass (red), *Kleine Schriften* III. Tübingen: Mohn.
- KAUTZSCH, E 1910. *Gesenius' Hebrew Grammar*. Oxford: Clarendon.
- KOEHLER, L & W BAUMGARTNER (ed) 1953. *Lexicon in Veteris Testamenti libros*. Leiden: Brill.
- LABUSCHAGNE, CJ 1964–5. The similes in the book of Hosea, in *OTSWA.P*.
- MAYS, JL 1969. *Hosea: A commentary*. London: SCM.
- RUDOLPH, W 1966. *Hosea*. Gütersloh: Mohn. (KAT).
- VAN LEEUWEN, C 1968. *Hosea*. Nijkerk: Callenbach. (De Prediking van het Oude Testament).
- VAN DER WOUDE, AS 1977. *Micha*. Nijkerk: Callenbach. (De Prediking van het Oude Testament).
- VAN SELMS, A 1967. *Genesis*. Deel II. Nijkerk: Callenbach. (De Prediking van het Oude Testament).
- VAN SELMS, A 1972. *Jeremia*. Deel I. Nijkerk: Callenbach. (De Prediking van het Oude Testament).
- VAN SELMS, A 1973. Temporary henotheism, in Nijland MAC & Ryckmanns J (ed), *Symbolae biblicae et Mesopotamicae*. Leiden: Brill.
- WOLFF, HW 1961. *Dodekapropheton I: Hosea*. Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag. (BK.AT).